Suomen Kansallispukuja

KUVIA JA OHJEITA
KÄYTÄNTÖÄ VARTEN

II

TOIMITTANUT
U. T. SIRELIUS

III:1978 K
III:3

TIETOSANAKIRJA-OSAKEYHTIÖN
KÄSITEOLLISUUSPIIRUSTUKSIA N:o 11

HELSINGIN
KAUPUNGINKIRJASTO
HELSINGFORS
STADSBIBLIOTEK

N>>20292694

V001091X

475.
SUOMEN
SUOMEN KANSALLISPUKUJA 2 /
TOIM. SIRELIUS 01V1

JA MUKAILEMINEN KIELLETÄÄN

HELSINKI 1922
TIETOSANAKIRJA-OSAKEYHTIÖN KIRJAPAINO

ESILAUSE.

Käytäntöä varten toimitettua Suomen kansallispukujen julkaisua ilmestyy nyt toinen vihko. Vesivärityöt on tälläkin kertaa suoritettu taiteilija Toivo Vikstedtin ateljeessa. Sen erinomaisen auliuden takia, jota Suomen Käsityön Ystävät ovat hanketta kohtaan osoittaneet kustantamalla kustakin puvusta mallikappaleen, on kuvat, tehtyinä näihin pukuihin pukeutuneiden naisten mallina ollessa, saatu entistään luontevammiksi. Suomen Käsityön Ystävien johtajattaren, rouva Hertta Airion asianharrastus tulkoon tässä kiitollisuudella mainituksi. Samalla lausutakoon tunnustus myöskin siitä huomattavasta avusta, mitä tekstiilitaiteilija Walborg Madsén niin teknillisellä asiantuntemuksellaan kuin taiteellisella sommittelukyvyllänkin on tämän vihkon valmistajille antanut.

Tämänkin vihkon sisältämien pukujen osia, kankaita sekä leikkausohjeita on saatavana Suomen Käsityön Ystäviltä Helsingistä (Fabianinkatu 27). Niiden metalliosia valmistaa O. Y. Taito (Mikonkatu 8 B).

Kutojille tahdomme erikoisesti huomauttaa, että taulujen värinäytteisiin liittyy mittakaava, joka samoinkuin itse värinäytteetkin on tilanpuutteen takia ollut pakko luonnollisesta koostaan pienentää.

Helsingissä 8 p:nä huhtikuuta 1922.

U. T. SIRELIUS.
Toimittaja.

SUOMEN KANSALLISPUKUJEN II OSAN SISÄLLYS:

		Sivu
Keski-Karjalan (Sortavalan)	naisenpuku	7
Kyminlaakson (Anjalan)	»	10
Puulaveden seudun (Mäntyharjun)	»	12
Lapträskin	»	14
Hämeen	»	15
Sääksmäen	»	18
Keski-Pohjanmaan (Härmän— Isonkyrön seudun)	»	22
Perä-Pohjolan	»	23

AIKAISEMMIN ILMESTYNEEN

SUOMEN KANSALLISPUKUJEN I OSAN SISÄLLYS:

Seiskarin	naisenpuku
Kaukolan	»
Lemin, Savitaipaleen ja Suomenniemen	»
Sulkavan	»
Porvoon pitäjän	»
Nastolan ja Asikkalan	»
Mouhijärven	»
Ilmajoen	»

KESKI-KARJALAN NAISENPUKU

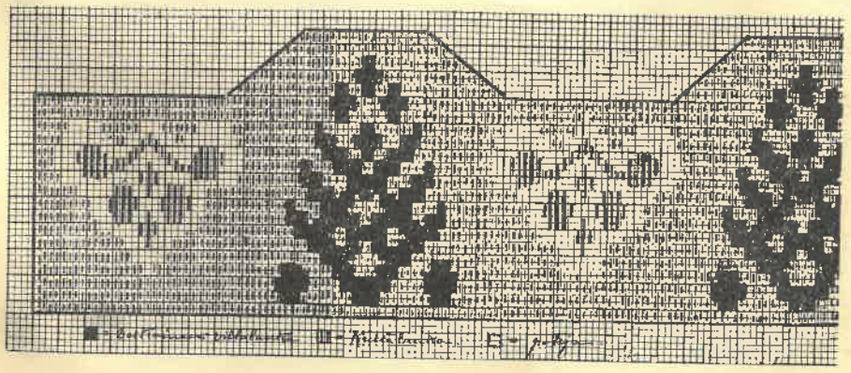
(SORTAVALA)

1850:N TIENOILTA

Tyttöjen hiuslaite ja päähine. Hiukset kammattiin takaraivolle, missä ne jaettiin kahteen osaan, joista toinen käärittiin n. s. tikutenauhan toisella, toinen toisella päällä. Näin muodostuneet hiuspiiskat kääräistiin kumpikin puoleltaan ympäri pään niskaan, missä niiden latvat solmittiin yhteen. Täten syntyi eräänlainen hiusseppele, jonka ympärille asetettiin *pinteli*, paksusta paperista ja sitä verhoavasta punaisesta kankaasta muodostettu leveä nauha, jota koristivat kuvikas, kullankarvainen kalunanauha ja tämän jatkona olevat, hartioilla lepattelevat silkkinauhat (kuva taulussa ylhäällä vasemmalla). — Hiuspiiskain sijasta lienee sopivinta käyttää palmikkoja.

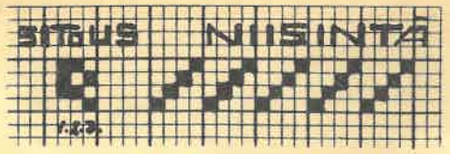
Kalunanauha kudotaan (kuva 1, 2):

Loimi: keltaista kiiltolankaa.

Kuva 1.

HELSINGIN KAUP. KIRJASTO

Kuva 2.

Kude: keltaista kiiltolankaa ja paksua kultalankaa. Pohjakutous muodostuu palttinaksi. Ensimäistä polkusta poljettaessa heitetään viriöön kultalankaa; toinen ja kolmas polkusin ovat palttinapolkusimia.

Kuviot pujotetaan; suurempaan käytetään valkoista villa- ja kultalankaa, pienempään samaa kultalankaa kuin pohjakudokseen.

Vaimojen hiuslaite oli sama kuin tyttöjen. Päähine, n. s. *lakki*, tehtiin valkeasta liinakankaasta siten, että vaatekappale pantiin kaksin kerroin, ummistettiin toisesta päästä sekä varustettiin päähän kiinnittämistä varten taitteen vastaisista syrjistä kurenauhalla; otsalle tulevaan syrjään ommeltiin pitsi (kuva 3). Suurin lienee lakki ollut Sortavalan pitäjässä, jossa sen pituus oli noin 35 ja korkeus 28 cm. Lakin takaraivolle joutuva pää panosteltiin päälaelta alasjuokseville poimuille. Juhlatiloissa sidottiin lakin päälle *pääpyyhe*, kolmiomainen liinavaate, joka pantiin solmuun lakin *purston* alle sekä poimuttiin päälaen kohdalta (kuva 4).

Paidan pääntie on väljä, varustettu matalalla, soljella suljettavalla sepaluksella. Sekä pääntien että hihansuiden syrjiä koristaa punainen kirjaus (aitapisteet).

Liivit ovat sinisenvihreät, vaskisilla hakasilla vyötäisiltä kiinnipantavat (hakasten malli taulussa 1). Kudontaohje:

Loimi: vihreää puuvillalankaa 2/40.

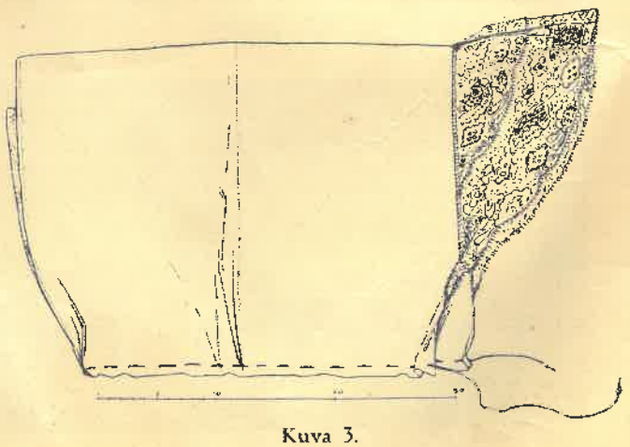
Kude ja kaide: samat kuin hamekankaassa. Voidaan käyttää samaa punaisenruskeaa lointa kuin hamekankaaseen, mutta kude on lyötävä niin tiukkaan, että loimi ei tule näkyviin.

Hame pannaan kiinni vyötäisille.

Kudontaohje: (hameen raidoitus taulussa alhaalla; huom.! senttimetreillä osoitettu mittakaava on pienennetty):

Loimi: punaisenruskeata puuvillalankaa 2/32.

Kude: ohutta eng-

Kuva 3.

KESKI-KARJALA

HELSINGIN KAUP. KIRJAST.
KANSANKIRJASTO OSASTO BIBLIOTEK

lantilaista tai ohutta kotikehruista villalankaa.

Kaide: 22 pasmaa 60 cm:llä, 1 lanka piirtoon; 110 piirtoa 10 cm:llä, 1 lanka piirtoon.

Kutous: 4-vartista kudepomsia (parkkumia); käytännöllisintä on kutoa nurjapuoli ylöspäin (kuva 5).

Esiliina on valkoinen, helmassa vuoroon 5 cm pitkä sarja valkoisia ja punaisia ripsuja, jotka tehdään 5 cm leveän puulastan avulla.

Loimi ja kude: valkaistua puuvillalankaa 2/80.

Kaide: 28 pasmaa 60 cm:llä 1 lanka piirtoon.

Kutous: palttinaa (kuva 6).

Irtotaskun tekotapa ja värit selviävät taulusta.

Kaulahuivi: valkoinen.

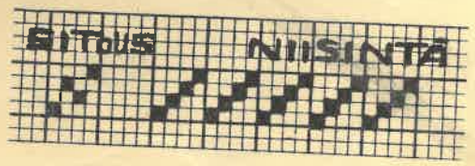
Helmet kaulassa.

Sukat: valkoiset.

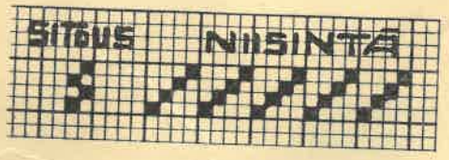
Kengät: mustat.

Kuva 4.

Kuva 5.

Kuva 6.